Štvrtok 11. februára 2021

P9_TA(2021)0055

Rwanda, prípad Paula Rusesabaginu

Uznesenie Európskeho parlamentu z 11. februára 2021 o Rwande: prípad Paula Rusesabaginu (2021/2543(RSP))

(2021/C 465/14)

Európsky parlament,

— so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Rwande,

— so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv,

— so zreteľom na Africkú chartu ľudských práv a práv národov,

— so zreteľom na zásady a usmernenia týkajúce sa práva na spravodlivý proces a právnu pomoc v Afrike,

— so zreteľom na Dohovor OSN proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu,

— so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, ktorý Rwanda ratifikovala v roku 1975,

— so zreteľom na Štandardné minimálne pravidlá OSN pre zaobchádzanie s väzňami (pravidlá Nelsona Mandelu) revidované v roku 2015,

— so zreteľom na deklaráciu z Kampaly o väzenských podmienkach v Afrike,

— so zreteľom na listy Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva (OHCHR) z 30. septembra 2020 adresované vládam Rwandy a Spojených arabských emirátov (SAE) o mandátoch osobitného spravodajcu pre mučenie a iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie, pracovnej skupiny pre svojvoľné zadržiavanie, pracovnej skupiny pre násilné alebo nedobrovoľné zmiznutia a osobitného spravodajcu pre podporu a ochranu ľudských práv a základných slobôd v boji proti terorizmu,

— so zreteľom na Dohodu z Cotonou,

— so zreteľom na výsledok všeobecného pravidelného preskúmania Rwandy z 25. januára 2021 na zasadnutí Rady OSN pre ľudské práva v Ženeve,

— so zreteľom na akčný plán EÚ pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2024,

— so zreteľom na Viedenský dohovor o konzulárnych stykoch z roku 1963,

— so zreteľom na vyhlásenie organizácie Human Rights Watch z 10. septembra 2020 s názvom Rwanda: Rusesabagina nedobrovoľne zmizol,

— so zreteľom na vyhlásenie organizácie Human Rights Watch z 1. februára 2021 s názvom OSN: krajiny poukazujú na porušovanie práv v Rwande,

— so zreteľom na článok 144 ods. 5 a článok 132 ods. 4 rokovacieho poriadku,

A. keďže prísne mediálne zákony Rwandy, ktoré boli prijaté po genocíde v roku 1994, majú stále nepriaznivé účinky na slobodu prejavu počas úradovania prezidenta Paula Kagameho; keďže vláda zatkla, zadržiava a stíha kritikov a oponentov vlády v politicky motivovaných súdnych procesoch v Rwande a opakovane ohrozuje ďalších ľudí nachádzajúcich sa mimo krajiny, pričom niektorí boli fyzicky napadnutí a dokonca zabití;

Štvrtok 11. februára 2021

B. keďže Rwanda dostala v rámci globálneho hodnotenia slobody známku 22/100 ([1]) a je klasifikovaná ako „neslobodná“; keďže rwandské represie siahajúce za hranice krajiny sú mimoriadne rozsiahle z hľadiska taktiky, cieľov a geografického dosahu, a zahŕňajú digitálne hrozby, útoky spyvérom, zastrašovanie a obťažovanie rodinných príslušníkov, kontroly pohybu, vydávanie a vraždy; keďže vláda od roku 2014 fyzicky útočila na Rwanďanov najmenej v siedmich krajinách;

C. keďže genocída Tutsiov v Rwande, pri ktorej zahynulo 800 000 až 1 milión obetí, zmasakrovaných v hrozných podmienkach len preto, že boli Tutsiovia, a ktorú sprevádzal masaker Hutiov, ktorí sa postavili proti tomuto vyhladeniu, má naďalej trvalý vplyv na krajinu a celý región;

D. keďže genocída a občianska vojna v Rwande z roku 1994 aj naďalej negatívne vplývajú na stabilitu v regióne;

E. keďže obhajca ľudských práv, belgický občan a rezident USA Paul Rusesabagina, silný kritik prezidenta Paula Kagameho a vládnuceho Rwandského vlasteneckého frontu (RPF), bol 31. augusta 2020 zatknutý v Kigali na základe 13 obvinení vrátane financovania terorizmu, ozbrojenej lúpeže, únosu, podpaľačstva, pokusu o vraždu, fyzického napadnutia a útoku; keďže štyri z týchto obvinení boli zrušené a zostávajúce obvinenia sa týkajú udalostí, ku ktorým došlo v okrese Nyaruguru v júni 2018 a v okrese Nyamagabe v decembri 2018;

F. keďže pán Rusesabagina bol počas genocídy v roku 1994 výkonným riaditeľom hotela Mille Collines v Kigali, kde ponúkol prístrešie a ochranu 1 268 Tutsiom a umierneným Hutuom, ktorí utekali pred vraždením; keďže pán Rusesabagina je medzinárodne uznávaný aktivista v oblasti ľudských práv, ktorého príbeh bol predlohou filmu *Hotel Rwanda*; keďže za tieto obdivuhodné činy bol v roku 2005 ocenený prezidentskou medailou slobody;

G. keďže pán Rusesabagina v roku 2006 založil politickú stranu PDR-Ihumure a v súčasnosti predsedá Hnutiu za demokratickú zmenu (MRDC), čo je koalícia, ktorej súčasťou je aj strana PDR-Ihumure; keďže Národný oslobodzovací front (FLN), ozbrojené krídlo PDR-Ihumure, sa prihlásil k zodpovednosti za sériu ozbrojených útokov v roku 2018;

H. keďže 27. augusta 2020 bol pán Rusesabagina násilne prevezený z Dubaja do Kigali za neistých okolností a znovu sa objavil až 31. augusta 2020 v sídle rwandského vyšetrovacieho úradu (RIB); keďže rwandský súd oznámil, že pán Rusesabagina bol zatknutý na medzinárodnom letisku v Kigali, čo je v rozpore so skorším policajným vyjadrením, v ktorom bolo uvedené, že bol zatknutý v rámci medzinárodnej spolupráce; keďže orgány Spojených arabských emirátov popierajú akúkoľvek účasť na jeho odovzdaní a následnom zatknutí; keďže zákonné zadržiavanie a odovzdanie podozrivého z jednej krajiny do druhej na účely trestného konania by sa malo vykonávať v rámci vydávacieho konania pod dohľadom nezávislého súdu;

I. keďže pánovi Rusesabaginovi bol odopretý prístup k právnemu zástupcovi podľa vlastného výberu; keďže medzinárodným právnikom, ktorých si vybral na obhajobu, je stále odopierané potrebné oprávnenie na jeho zastupovanie;

J. keďže obžaloba pána Rusesabaginu, spis týkajúci sa prípadu a ďalšie dokumenty potrebné na prípravu jeho obhajoby boli 23. decembra 2020 skonfiškované riaditeľom väznice v Mageragere; keďže riaditeľ tejto väznice bol 8. februára 2021 zadržaný; keďže súdny proces s pánom Rusesabaginom a s ďalšími 19 osobami obvinenými z väzieb na teroristické organizácie bol odložený na 17. februára 2021; keďže oficiálnym dôvodom tohto odkladu je, že rwandská vláda sa nemôže stretnúť so svojím právnym poradcom z dôvodu obmedzení súvisiacich s ochorením COVID-19;

K. keďže rodina pána Rusesabaginu je mimoriadne znepokojená jeho zdravotným stavom, keďže prekonal rakovinu a trpí kardiovaskulárnym ochorením, z dôvodu ktorého užíva predpísané lieky; keďže lieky, ktoré rodina pána Rusesabaginu poslala diplomatickým balíkom z belgického veľvyslanectva v Rwande, mu údajne nikdy neboli podané; keďže dostáva lieky predpísané rwandským lekárom bez toho, aby vedel, aký druh účinnej látky obsahujú;

([1]) Podľa správy organizácie Freedom House „Sloboda vo svete v roku 2020“.

1. odsudzuje nedobrovoľné zmiznutie, nezákonné vydanie a väznenie Paula Rusesabaginu v izolácii;

2. zdôrazňuje, že nedobrovoľné zmiznutie pána Rusesabaginu v období od 27. do 31. augusta 2020 je porušením záväzkov Rwandy vyplývajúcich z Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (články 6 a 9), Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (články 2 a 16) a Všeobecnej deklarácie ľudských práv (článok 9);

3. pripomína, že vydanie akéhokoľvek podozrivého do inej krajiny by sa malo uskutočniť len na základe vydávacieho konania pod nezávislým dohľadom s cieľom zaručiť zákonnosť žiadosti o vydanie a uistiť sa, že právo podozrivého na spravodlivé súdne konanie je v žiadajúcej krajine plne zaručené;

4. odsudzuje obmedzovanie základných práv a slobôd rwandskými orgánmi a ich svojvoľné využívanie vyšetrovacej väzby na potláčanie disentu bez toho, aby pánovi Rusesabaginovi poskytli minimálne záruky spravodlivého procesu alebo mu umožnili pravidelný kontakt so svojou rodinou;

5. vyzýva rwandské orgány, aby poskytli úplný a overený opis toho, ako bol pán Rusesabagina zadržaný a prevezený do Kigali; požaduje medzinárodné, nezávislé, transparentné a dôveryhodné vyšetrenie presunu a zatknutia pána Rusesabaginu;

6. vyjadruje hlboké znepokojenie nad porušovaním práv pána Rusesabaginu; naliehavo vyzýva rwandské orgány, aby umožnili pánovi Rusesabaginovi absolvovať spravodlivé a verejné vypočutie príslušným, nezávislým a nestranným súdom a aby sa pritom uplatnili medzinárodné normy v oblasti ľudských práv; pripomína rwandskej vláde jej záväzky v oblasti dodržiavania základných práv vrátane prístupu k spravodlivosti a práva na spravodlivý proces, ako sa ustanovuje v Africkej charte a iných medzinárodných a regionálnych nástrojoch v oblasti ľudských práv, napríklad v Dohode z Cotonou, a najmä v jej článkoch 8 a 96; vyzýva rwandské súdnictvo, aby zaručilo možnosť rýchleho a spravodlivého odvolania pre pána Rusesabaginu, ktoré bude spĺňať normy stanovené rwandským a medzinárodným právom;

7. požaduje, aby sa pánovi Rusesabaginovi umožnili dôverné konzultácie s právnym zástupcom podľa jeho výberu a pravidelný a bezpečný kontakt s rodinou; pripomína rwandským orgánom, že pán Rusesabagina má právo na úplný prístup k obžalobe, spisu a ďalším dokumentom, aby mohol napadnúť zákonnosť svojho zatknutia; pripomína právnu zásadu prezumpcie neviny;

8. vyjadruje hlboké znepokojenie nad zdravotným stavom pána Rusesabaginu, najmä preto, že jeho vystavenie ochoreniu COVID-19 môže vážne ohroziť jeho život; vyzýva rwandskú vládu, aby za každých okolností zaručila fyzickú integritu a dobrý psychický stav pána Rusesabaginu a umožnila mu užívať jeho obvyklé lieky; vyzýva rwandskú vládu, aby umožnila monitorovanie jeho zdravotného stavu lekárom v Belgicku, ako o to požiadal belgický minister zahraničných vecí 4. februára 2021; vyzýva rwandskú vládu, aby ďalej zabezpečila, aby všetci väzni mali prístup k primeranej zdravotnej starostlivosti;

9. odsudzuje politicky motivované súdne procesy, prenasledovanie politických oponentov a prejudikovanie výsledkov súdnych procesov; naliehavo vyzýva rwandské orgány, aby zabezpečili oddelenie administratívnych, legislatívnych a súdnych právomocí, najmä nezávislosť súdnictva; vyzýva Rwandu, aby otvorila svoju politickú sféru a zlepšila dodržiavanie ľudských práv; očakáva, že Rwanda vykoná odporúčania zo všeobecného pravidelného preskúmania krajiny, ktoré uskutočnila Rada pre ľudské práva 25. januára 2021 v Ženeve;

10. vyzýva rwandskú vládu, aby rešpektovala a plne podporovala právo na protest a právo na slobodu prejavu, združovania a zhromažďovania a aby sa nesnažila tieto práva obmedzovať;

11. vyzýva rwandskú vládu, aby ratifikovala Medzinárodný dohovor o ochrane všetkých osôb pred nedobrovoľným zmiznutím a Rímsky štatút s cieľom stať sa členom Medzinárodného trestného súdu; nalieha na Rwandu, aby umožnila Podvýboru OSN pre predchádzanie mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu obnoviť návštevy, vyzýva rwandské orgány, aby urýchlene zrevidovali svoje vyhlásenie, ktoré umožňuje jednotlivcom a mimovládnym organizáciám podávať sťažnosti na Africkom súde pre ľudské práva a práva národov, aby toto vyhlásenie obnovili a začali znovu uplatňovať;

12. vyzýva Európsku úniu, aby prijala okamžité opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa vyšetrila zákonnosť zatknutia pána Rusesabaginu a súdneho konania s ním a aby sa vo všetkých fázach tohto procesu dodržiavali jeho práva ako občana EÚ; vyzýva delegáciu EÚ v Rwande, ako aj diplomatické zastupiteľstvá členských štátov, najmä belgické veľvyslanectvo v Rwande, aby monitorovali súdny proces s pánom Rusesabaginom, navštívili ho o väzení a upozorňovali na jeho prípad v rozhovoroch s rwandskými orgánmi;

Štvrtok 11. februára 2021

13. vyzýva Európsku službu pre vonkajšiu činnosť, Komisiu a osobitného zástupcu EÚ pre ľudské práva, aby posilnili dialóg o ľudských právach s Rwandou na najvyššej úrovni s cieľom zabezpečiť, aby krajina dodržiavala svoje dvojstranné a medzinárodné záväzky; zdôrazňuje, že v rámci medzinárodných rozvojových aktivít v Rwande treba oveľa väčší dôraz klásť na ľudské práva, zásady právneho štátu a transparentnú a vnímavú správu verejných vecí;

14. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, členským štátom EÚ, osobitnému zástupcovi EÚ pre ľudské práva, vysokému komisárovi OSN pre ľudské práva, generálnemu tajomníkovi OSN, inštitúciám Africkej únie, Východoafrickému spoločenstvu, Spoločnému parlamentnému zhromaždeniu AKT – EÚ, Panafrickému parlamentu, obhajcom Paula Rusesabaginu a prezidentovi a parlamentu Rwandy.